Návrh uznesenia Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady z 21. novembra 2008 – „Lepšie začlenenie poradenstva do stratégií celoživotného vzdelávania“

(2008/C 319/02)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, KTORÍ SA ZIŠLI NA ZASADNUTÍ RADY,

VZHĽADOM NA TO, ŽE:

1. Rastúca globalizácia obchodu a predlžovanie aktívneho života si viac ako kedykoľvek predtým vyžadujú nepretržité prispôsobovanie individuálnych kompetencií s cieľom lepšie sa pripraviť na predvídateľný, či nevyhnutný vývoj, aby sa takto umožnilo zabezpečenie profesijných dráh.

2. Rozšírenie Európskej únie zvýšilo potenciál mobility vo vzdelávaní a odbornej príprave, ako aj na trhu práce, čím vyvolalo potrebu pripraviť občanov Únie na rozvíjanie ich vzdelávacích a profesijných dráh v širšom geografickom rámci.

3. Život občanov stále viac charakterizujú mnohoraké zmeny: konkrétne je to prechod medzi školou, vzdelávaním a odbornou prípravou (OVP), vysokoškolským vzdelávaním alebo zamestnaním, alebo medzi zamestnaním a nezamestnanosťou, ďalšou odbornou prípravou alebo odchodom z trhu práce. Poradenstvo zohráva určujúcu úlohu pri dôležitých rozhodnutiach, ktorým jednotlivci čelia po celý život. Vzhľadom na to môže tiež prispieť k väčšej zodpovednosti jednotlivcov za istejšie riadenie svojej profesijnej dráhy v rámci súčasného trhu práce a za dosahovanie lepšej rovnováhy medzi ich pracovným a osobným životom.

4. Trh práce charakterizuje aj nerovnováha medzi pretrvávajúcou nezamestnanosťou a problémami s náborom v určitých odvetviach a poradenstvo je prostriedkom, ako lepšie reagovať na potreby trhu práce.

5. Sociálne začlenenie a rovnosť príležitostí ešte stále predstavujú kľúčové výzvy pre politiky vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti,

POTVRDZUJÚ:

vymedzenie poradenstva ako pokračujúceho procesu, ktorý občanom každého veku a počas celého života umožní určiť ich schopnosti, kompetencie a záujmy, prijať rozhodnutia týkajúce sa vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnania a riadiť ich individuálnu dráhu vo vzdelávaní, v práci a v iných oblastiach, kde je možné získať a/alebo využívať tieto schopnosti a kompetencie. Poradenstvo zahŕňa širokú škálu individuálnych alebo skupinových činností týkajúcich sa poskytovania informácií, poradenstva, posúdenia kompetencií, poskytovania pomoci, výučba kompetencií potrebných pre prijímanie rozhodnutí o svojej kariére a pre jej riadenie.

PRIPOMÍNAJÚ, ŽE:

1. v uznesení Rady z 28. mája 2004 ([1]) o posilnení politík, systémov a postupov v oblasti celoživotného poradenstva sa špecifikujú hlavné ciele politiky celoživotného poradenstva pre všetkých občanov Európskej únie;

2. v odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie ([2]) sa v súvislosti s niekoľkými kľúčovými kompetenciami zdôrazňuje, že schopnosť vyhľadávať ponuky na vzdelávanie a odbornú prípravu, ako aj poradenstvo a/alebo dostupnú pomoc, má pre osobný rozvoj jednotlivca, jeho profesionálny rozvoj a sociálnu integráciu zásadný význam;

3. v uznesení Rady z 15. novembra 2007 o „nových zručnostiach pre nové pracovné miesta“ ([3]) sa členské štáty a Komisia vyzývajú k príprave pracovníkov na nové pracovné miesta v rámci znalostnej spoločnosti vďaka službám profesionálneho poradenstva, ktoré žiadateľom o zamestnanie umožnia určiť moduly potrebných kompetencií pre prístup k novým pracovným miestam v odvetviach, kde existujú nedostatky v zručnostiach;

4. v spoločnej správe Rady a Komisie o pokroku vo vykonávaní pracovného programu „Poskytovanie celoživotného vzdelávania pre znalosti, tvorivosť a inováciu“ za rok 2008 ([4]) sa pripomína, že „osobitnú pozornosť je potrebné venovať celoživotnému poradenstvu“;

5. závery Rady o jednotnom rámci ukazovateľov a referenčných hodnôt na monitorovanie pokroku pri dosahovaní lisabonských cieľov vo vzdelávaní a odbornej príprave z 25. mája 2007 ([5]) predstavujú dôležitý nástroj, ktorý umožní zhodnotiť stav napĺňania cieľov stanovených Lisabonskou stratégiou a monitorovať pokrok členských štátov v oblasti poradenstva v ich stratégii celoživotného vzdelávania;

6. odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie ([6]) zavádza spoločný rámec, ktorý slúži ako konverzný nástroj medzi rôznymi kvalifikačnými systémami a ich úrovňami. Mal by uľahčiť mobilitu pracovníkov a integrovať poradenstvo do politík a praxe členských štátov v oblasti vzdelávania a zamestnanosti;

([1]) Dokument 9286/04.
([2]) Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10.
([3]) Ú. v. EÚ C 290, 4.12.2007, s. 1.
([4]) Dokument 5723/08.
([5]) Ú. v. EÚ C 311, 21.12.2007, s. 13.
([6]) Ú. v. EÚ C 111, 6.5.2008, s. 1.

7. závery Rady z 22. mája 2008 o vzdelávaní dospelých ([1]) poukazujú na hospodárske a sociálne prínosy, ako aj výhody pre jednotlivca, ktoré vyplývajú z posilnenia vzdelávania dospelých, a zdôrazňujú, že je na orgánoch verejnej moci, aby zavádzali kvalitné informačné a poradenské systémy založené na prístupe, ktorý sa viac zameriava na jednotlivcov, aby sa ako vzdelávajúce sa osoby bez akejkoľvek diskriminácie stali aktívnejšími a samostatnejšími.

KONŠTATUJÚ, ŽE:

1. nedávne hodnotiace správy, najmä správa Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop) za rok 2008 o vykonávaní uznesenia z roku 2004, podčiarkujú, že ak aj došlo k pokroku, stále je potrebné zvýšiť úsilie zamerané na poskytovanie poradenských služieb vyššej kvality, rovnocennejší prístup zameraný na ambície a potreby jednotlivcov, ako aj na koordináciu a vytváranie partnerstiev medzi existujúcimi formami poskytovaného poradenstva.
2. V roku 2007 členské štáty vytvorili európsku sieť pre rozvoj politík celoživotného poradenstva (ELPGN) zloženú zo zástupcov každého členského štátu, ktorý sa rozhodol zapojiť do siete, čím sa zvýšili možnosti partnerskej výmeny skúseností a spolupráce medzi členskými štátmi v rozvoji politík, systémov a postupov v oblasti celoživotného poradenstva.
3. Je nevyhnutné potvrdiť priority zamerané na aktívne vykonávanie poradenskej politiky v rámci vnútroštátnych stratégií celoživotného vzdelávania. Je potrebné premietnuť tieto priority do skutočných aktivít a využívať európske nástroje.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY:

— posilnili úlohu celoživotného poradenstva v rámci vnútroštátnych stratégií celoživotného vzdelávania v súlade s lisabonskou stratégiou a strategickým rámcom európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy,

— v prípade potreby uskutočnili preskúmania politík a postupov v oblasti poradenstva na vnútroštátnej úrovni,

— využívali – podľa vnútroštátneho kontextu a právnych predpisov a ako celoživotnú pomoc pri prechodných situáciách u občanov – tieto hlavné zásady (uvedené v „prioritných oblastiach“ v prílohe):

  1. podporovať nadobudnutie schopnosti riadiť svoju kariéru po celý život;
  2. uľahčiť prístup všetkých občanov k poradenským službám;
  3. rozvinúť záruky kvality poradenských služieb;
  4. podporovať koordináciu a spoluprácu rôznych aktérov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni,

— využívali možnosti, ktoré ponúka Program celoživotného vzdelávania a európske štrukturálne fondy, v súlade s prioritami členských štátov.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH PRÁVOMOCÍ:

1. posilnili európsku spoluprácu v oblasti celoživotného poradenstva, a to najmä prostredníctvom európskej siete pre rozvoj politík celoživotného poradenstva, ktorú podporuje Program celoživotného vzdelávania, a v spolupráci s Cedefop-om.

   Konkrétne:

   — uľahčili výmenu informácií medzi členskými štátmi o zavedených politikách, o svojich postupoch a ich hodnotení, aby sa mohli inšpirovať úspešnými príkladmi,

   — zabezpečili monitorovanie vykonávania štyroch prioritných oblastí uvedených v tomto uznesení na vnútroštátnej aj európskej úrovni, a to anketami, štúdiami, správami, aktivitami v rámci partnerskej výmeny skúseností vrátane prípadových štúdií a konferencií na európskej úrovni,

   — usilovali sa zabezpečiť súdržnosť a skĺbenie celoživotného poradenstva s jednotlivými oblasťami európskych politík, najmä tými, ktoré sa týkajú zamestnanosti a sociálneho začlenenia,

   — zvážili, či by sa mala na európskej úrovni vytvoriť politika v oblasti poradenstva, ktorá by viac vychádzala z overených poznatkov;

2. poskytli občanom a aktérom v oblasti poradenstva spoľahlivé informačné zdroje, ktoré zahŕňajú všetky systémy vzdelávania a odbornej prípravy členských štátov, ako aj ich poradenské služby, a to najmä prostredníctvom siete Euroguidance;
3. podporovali rozvoj celoživotného poradenstva v tretích krajinách, pričom sa budú rešpektovať štyri prioritné oblasti tohto uznesenia, a to najmä prostredníctvom aktivít Európskej nadácie pre odborné vzdelávanie.

([1]) Ú. v. EÚ C 140, 6.6.2008, s. 10.

PRÍLOHA

PRIORITNÉ OBLASTI

PRIORITNÁ OBLASŤ 1: PODPOROVAŤ NADOBUDNUTIE SCHOPNOSTI RIADIŤ SVOJU KARIÉRU PO CELÝ ŽIVOT

Schopnosť riadiť svoju kariéru je rozhodujúca pre to, aby občania mohli získať nástroje, vďaka ktorým sa stanú tvorcami vlastného procesu vzdelávania, odbornej prípravy, začlenenia a profesionálneho života. Táto schopnosť, ktorá by sa mala udržiavať po celý život, sa opiera o kľúčové kompetencie, najmä kompetenciu „naučiť sa učiť", spoločenské a občianske kompetencie – vrátane medzikultúrnych kompetencií – a iniciatívnosť a podnikavosť. Schopnosť riadenia vlastnej kariéry zahŕňa, najmä vo fáze prechodu, tieto prvky:

— oboznámiť sa s hospodárskym prostredím, podnikmi a profesiami,

— vedieť sa sám ohodnotiť, poznať sa a byť schopný opísať kompetencie získané v rámci formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania,

— spoznať systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj kvalifikačné systémy.

Aby členské štáty dosiahli pokrok v rámci tejto prioritnej oblasti, podľa svojej osobitej situácie by mali zvážiť:

— začlenenie vyučovacích a učebných aktivít zameraných na rozvoj schopnosti riadiť svoju kariéru do všeobecných programov, programov odbornej prípravy a vysokoškolského vzdelávania,

— prípravu učiteľov a školiteľov na vykonávanie takýchto aktivít a pomoc pri ich príprave,

— nabádanie rodičov k zapájaniu sa do otázok poradenstva,

— väčšie zapájanie organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov do tejto oblasti,

— uľahčenie prístupu k informáciám o rôznych vzdelávacích príležitostiach a ich prepojení s profesiami, o predbežných potrebách zručností v danom regióne,

— rozvoj schopnosti riadiť svoju kariéru v rámci vzdelávacích programov pre dospelých,

— začlenenie poradenstva medzi ciele škôl, poskytovateľov OVP a vysokého školstva. Osobitne je potrebné zohľadniť profesionálne začlenenie a fungovanie trhu práce na miestnej, národnej a európskej úrovni.

PRIORITNÁ OBLASŤ 2: UĽAHČIŤ PRÍSTUP VŠETKÝCH OBČANOV K PORADENSKÝM SLUŽBÁM

Poradenské služby, ako služby všeobecného záujmu, musia byť prístupné všetkým občanom nezávisle od ich úrovne informovanosti a počiatočných schopností a musia poskytovať čitateľnú a relevantnú ponuku. Osobitné úsilie je potrebné venovať zlepšeniu prístupu k týmto službám pre najviac znevýhodnené skupiny a osoby s osobitnými potrebami.

Aby členské štáty dosiahli pokrok v rámci tejto prioritnej oblasti, podľa svojej osobitej situácie by mali zvážiť:

— aktívnu propagáciu poradenských služieb medzi občanmi zabezpečením ich zviditeľnenia všetkými informačnými a komunikačnými prostriedkami,

— poskytovanie čitateľnej ponuky ľahko dostupných služieb vychádzajúcej z hodnotenia ambícií a potrieb občanov a vzhľadom na ich životné a pracovné podmienky,

— podať občanom pomocnú ruku pri uplatňovaní a uznávaní získaného formálneho, neformálneho a informálneho vzdelania na trhu práce s cieľom ochrániť ich profesionálnu dráhu a udržať ich zamestnateľnosť, najmä v druhej polovici kariéry,

— podporiť voľný prístup k dokumentačným zdrojom, poskytnúť pomoc pri vyhľadávaní, osobné poradenstvo a inštitucionálnu podporu.

PRIORITNÁ OBLASŤ 3: ROZVINÚŤ ZÁRUKY KVALITY PORADENSKÝCH SLUŽIEB

Rozvoj kvalitných poradenských služieb je cieľom všetkých členských štátov.

Aby členské štáty dosiahli pokrok v rámci tejto prioritnej oblasti, podľa svojej osobitej situácie by mali zvážiť:

— zlepšenie kvality a zabezpečenie objektivity informácií a rád o profesionálnych dráhach, pričom sa zohľadňujú očakávania používateľov a realita na trhu práce,

— zabezpečenie toho, že takto predkladané informácie, rady a pomoc sú prispôsobené úrovni každej skupiny, ktorej sú určené,

— rozvoj prognózy pracovných miest a zručností, opierajúc sa o vnútroštátne zdroje, ako aj o spoločné prostriedky, ktorými disponuje Európska únia a najmä Cedefop,

— šírenie informácií v rámci danej oblasti o ponuke vzdelávania a fungovaní trhu práce,

— zvyšovanie profesionalizácie a úrovne poradenského personálu, aj prostredníctvom počiatočného vzdelávania a ďalšej odbornej prípravy, a prehlbovanie jeho kompetencií a zručností, najmä v oblasti informovania, poradenstva a pomoci, aby vedel lepšie reagovať na potreby a očakávanie občanov a tvorcov politík,

— meranie účinnosti poradenstva v prípade potreby aj prostredníctvom zberu spoľahlivých údajov, pokiaľ ide o názor používateľov na tieto služby, ako aj na úžitok, ktoré z nich majú v strednodobom horizonte,

— vytvorenie takých noriem kvality pre poradenské služby, ktoré vymedzia ich ponuku a budú sa týkať tak cieľov a výsledkov z pohľadu používateľov služieb, ako aj metód a postupov.

PRIORITNÁ OBLASŤ 4: PODPOROVAŤ KOORDINÁCIU A SPOLUPRÁCU RÔZNYCH AKTÉROV NA NÁRODNEJ, REGIONÁLNEJ A MIESTNEJ ÚROVNI

Poradenstvo je rozčlenené podľa skupín verejnosti: poradenstvo v školách, na univerzitách, poradenstvo pre záujemcov o zamestnanie a študentov v odbornom vzdelávaní, ako aj poradenstvo pre zamestnancov, čo vytvára diferenciáciu v systémoch. Tieto oblasti by sa mali lepšie dopĺňať a mala by medzi nimi byť väčšia koordinácia s národnými a miestnymi orgánmi verejnej moci, podnikmi, príslušnými agentúrami, sociálnymi partnermi a jednotkami územnej samosprávy s cieľom zefektívniť kontaktnú sieť prístupnú celej verejnosti.

Aby členské štáty dosiahli pokrok v rámci tejto prioritnej oblasti, podľa svojej osobitej situácie by mali zvážiť:

— rozvoj účinných dlhodobých národných a regionálnych mechanizmov koordinácie a spolupráce medzi hlavnými aktérmi v poskytovaní celoživotného poradenstva,

— uľahčenie takejto koordinácie a spolupráce vytvorením zložky pre poradenstvo v rámci národných stratégií celoživotného vzdelávania a trhu práce, v súlade s koncepciou, ktorú prijal každý členský štát,

— podporu partnerskej politiky a miestneho prepojenia služieb celoživotného poradenstva vrátane iniciatív na spoločné využívanie služieb všade tam, kde je to efektívne, s cieľom zjednodušiť prístup používateľom,

— rozvoj spoločnej kultúry aj zabezpečovaním kvality v rámci jednotlivých príslušných služieb na miestnej, regionálnej a národnej úrovni.